

Sveučilište u Zagrebu

Akademija likovnih umjetnosti

Ivana Tkalčić

Nepročitane knjige

Zagreb, 2016. godina

Ovaj rad izrađen je na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu pod vodstvom izv. prof. art. Ksenije Turčić i predan je na natječaj za dodjelu Rektorove nagrade u Akademskoj godini 2015/2016.

SADRŽAJ

1. Uvod.....	1
2. Opći i specifični ciljevi rada.....	2
3. Materijal i metode rada.....	3
4. Rezultati.....	5
5. Rasprava.....	9
6. Zaključak.....	13
7. Zahvale.....	14
8. Popis literature.....	15
9. Popis slika.....	16
10. Sažetak.....	17
11. Summary.....	18
12. Životopis.....	19

Uvod

Riječ koja nije smještena u prostor ili vrijeme je izvan konteksta te sama po sebi ima malo ili nikakvo značenje. Kada riječ stavimo u određeni kontekst, određujemo joj značenje.

Zanimanje za preklapanjem riječi i podataka u vremenu, mogućnost brisanja prijašnjih značenja i stvaranje novih sadržaja je bit koja me potaknula na stvaranje ovog rada. Kroz medij kojim se izražavam zanima me spajanje slike i riječi, stvaranje nove forme slike „ne-tradicionalnim“ materijalom, odnosno, stvaranje slike pomoću tehnike recikliranja tekstova, knjiga, fotografija i pisama, a bez dodatnih intervencija tipičnih za slikarske i crtačke tehnike.

Pri oblikovanju svojih radova razmišljam i o djelovanju ovog rada na promatrača. Takav učinak se može usporediti s Wittgensteinovim pojmom Sprachspiel, odnosno s jezičnom igrom. Promatrač, možebitno, iščitava riječi koje mu se svjesno ili nesvjesno najviše ističu i tako gradi svoju priču, i tu nastaje novi kontekst za ponuđene riječi.

Opći i specifični ciljevi rada

Opći cilj ovog rada je stvaranje novog vizualnog sadržaja kroz recikliranje te spajanje slike i teksta. S gledišta sadržaja, prvenstveno me zanimalo preklapanje različitih tekstova iz knjiga, preklapanje njihovog značenja te moguća iščitavanja istih. Nakon transformacije knjiga sam dobila radove u kojima se prožimaju različiti intelektualni, vjerski, politički, simbolički, povijesni, formalni, ideološki stavovi i mišljenja, različiti svjetovi i shvaćanja. Možemo reći da je nastala igra riječima i značenjem. U okvirima jezične igre, riječ ima određenu funkciju. Funkcija se lako može promijeniti kada riječ uđe u drugu jezičnu igru. Jedna riječ može imati bezbroj funkcija, a njeno značenje zavisi od tog kakvu funkciju ima u igri u kojoj se pojavljuje. Svaka jezična igra predstavlja zasebni jezični sistem, koji raspolaže određenim riječima i njihovim precizno određenim funkcijama. Ovo djelo je oblikovano poput velikog jedinstvenog teksta te ga je potrebno samo pročitati.

Specifični ciljevi rada se temelje na spajanju nove tehnike sa starim znanjem, pri čemu mislim na modificiranu tehniku izrade papira. Sličnu tehniku sam naučila dok sam bila na studentskom boravku na Akademiji likovnih umjetnosti u Münchenu. Izmijenila sam naučenu tehniku te je prilagodila svom specifičnom radu. Tehniku izrade papira koristila sam kao metodu slikanja bez dodatne intervencije drugih slikarskih i crtačkih tehnika. Svjesno i s pažnjom sam gradila sliku služeći se komadićima papira kao osnovnim elementima slike. U ovom radu je korišteno 62 knjige. Upotrebljenim knjigama je ponuđen novi sadržaj, vizualni.

Materijal i metode rada

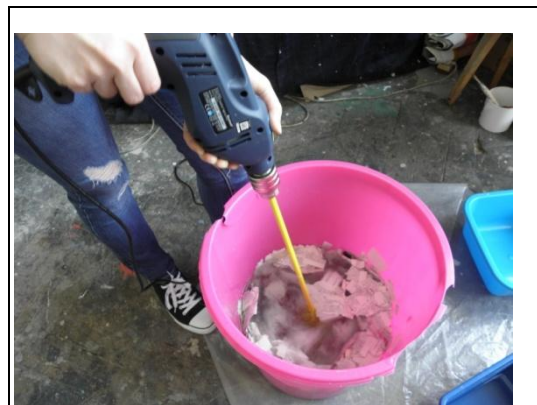
Akadske godine 2014/2015 bila sam na studentskoj razmijeni ERASMUS+ u Münchenu, Njemačkoj. Tamo sam među ostalom pohađala i radionice Papira i recikliranih materijala profesora Ole Müllera. Na radionici sam naučila reciklirati papir, tekstil i plastiku. Najviše me zanimala reciklaža papira, pa sam više vremena posvetila učenju tehnika i načina recikliranja papira. Vrativši se u Zagreb odlučila sam naučeno na radionici prof. Müllera upotrijebiti u izradi svog sljedećeg rada. Prvo sam napravila u klasi u Zagrebu slične uvijete kao i u radionici u Münchenu. Osnovni elementi koje sam nabavila su: kalupi i okviri za izradu papira, stroj za usitnjavanje papira, ljepilo i ostali materijali kao što su kante, plastična kada i plastične folije, prostor za sušenje i prešanje. Napravila sam dva drvena okvira veličine 147 x 64 cm na koje je postavljena dvostruka mreža i dva okvira veličine 145 x 62 cm, koji se stavljaju u veći okvir.



Slika 1. Kalup za slike

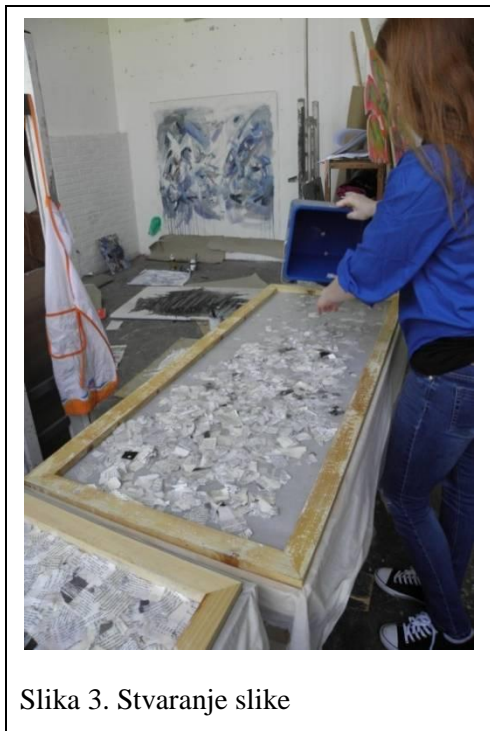
Prije usitnjavanja je potrebno ostaviti papir da se malo namoči u vodi, cca. 15-30 minuta, ovisno o papiru. Papir se miksa u velikoj kanti u vodi. Nakon obrade papira se dodaje ljepilo. U ovom radu sam koristila Bifix Tap, ljepilo izrađeno na bazi visokovrijednih derivata celuloze s dodatkom polimera i sredstva protiv plijesni i mikroorganizama. Na kalup se stavlja vlažno

S obzirom da sam radila papire u slikarskoj klasi, oko svakog kalupa sam postavila plastičnu foliju kao lijevak te ga usmjerila u plastičnu kadu. Prije pripreme smjese papira, koja se lijeva u kalupe, potrebno je usitniti papir. Za ovaj rad sam koristila papir iz knjiga. Papir sam prvo ručno usitnila, na različite komade. Dio usitnjenih papirića sam dodatno miksala s bušilicom na koju je bio priključen nastavak za miješanje boje. Tako stvorenu pulpu sam pomiješala s ostatkom ručno trganih papirića.



Slika 2. Miksanje smjese

pamučno platno i drveni okvir. Smjesa papira pomiješana s ljepilom se izlijeva u kalup na platno. Zatim se ravnomjerno raspoređuje s velikom metalnom ili staklenom špahtlom te



Slika 3. Stvaranje slike

rukom. Višak vode se cijedi u plastičnu kadu ispod kalupa. Smjesa se rasporedi po želji, te se papir ostavlja na sušenje oko tjedan dana. Nakon tjedan dana, odnosno kada je rad potpuno suh, skida se s platna te stavlja na čisti dugački stol gdje se pomoću velike teške daske dodatno izravnava i preša. Prije nego se rad spremi potrebno ga je potpuno osušiti kako ne bi došlo do preranog propadanja. Za jedan rad formata 135 x 50 cm potrebno je oko 600 stranica knjige.

Rezultati

Rezultat ovog umjetničkog istraživanja je 20 radova veličine 135 x 50 cm. Radovi su različitih struktura i izgleda. Tekst recikliranih knjiga je na nekim radovima manje, a na nekima više čitljiv, prožima se. Ovaj proces briše granica, poništava smisao, sve prožima, demistificira i oslobađa sadržaj. Pisana riječ gubi svoju težinu i popušta, vraća se u svoj zajednički praprostor, prostor prije mišljenja, prije zapisa, prije izgovora. Transformirane knjige ne posreduju više ni znanje niti informacije, iz njih se ne može ništa doznati, ništa naučiti, ništa odnijeti, ništa citirati, one se ne mogu pročitati niti pogledati, tek naslutiti pokoje nepovezane riječi koje lebde, poniru i uspinju se davajući mogućnost gledatelju da sam iščita tekst. U interpretaciju teksta se svjesno ili nesvjesno upliće promatrač, publika.

Knjige korištene u ovom radu, odnosno umjetnički citati:

- Aiken, J.(1988), Black Hearts in Battersea, Red Fox, London
- Baletić, Z. (1971), Politička ekonomija, Školska knjiga, Zagreb
- Blatzheim, W. (1948) Električni strojevi i mjerila, Priručnik za električare, II. dio, Nakladni zavod Hrvatske, Zagreb
- Božičević, J. (1970),Automatsko reguliranje, I dio, Uvod u automatsko vođenje - Dinamika procesa – Linearni regulacijski sustav, Odjeli tehnološkog fakulteta u Sisku, Sisak
- Campbell, E. (1999), The place of lions, Macmillan children's books, London
- Čubelić, T.(1957), Narodne pripovijetke, Školska knjiga, Zagreb
- Dančić, P. (1970), Zbirka zadataka za tehničke škole – elektromotorni pogon, Tehničke knjige, Zagreb
- Delač, D.(1995), Windows 3.1., Grafičko okruženje budućnosti, INA-INFO, Zagreb
- Devetak, V. (1969), Šibenska katedrala, Biskupski ordinarijat, Šibenik
- Duraković, E.(2010), Tisuću i jedna noć, ljubavna i erotska lirika, VBZ, Zagreb
- Đurić, B. (1969),Fizika, elektricitet imagnetizam, Bor, Beograd
- Fatur, J. (2008), Priča o Rudini, Udruga za promicanje oblikovanja i umjetnosti Designart, Zagreb
- Golon, A.i S. (1967), Anđelika, markiza anđela, Otokar Keršovani, Rijeka
- Gračner, M., Sinjeri, M. (1968), TV priručnik za vas, Studio, Zagreb
- Gross, M. (1972), Povijest za III. razred gimnazije, Školska knjiga, Zagreb

- Hart, B. (1965), Izgnanici iz Poker Heta, Rad, Beograd
- Humski, K. (1972), Organska kemija, Tehnološki fakultet, Naftno-petrokemijski i metaluški odjel, Sisak
- Ibsen, H. (1963), Stubovi društva, Rad, Beograd
- INA -Savjetovanje (1989), Zaštita okoliša u INI, Zbornik radova, Zagreb
- Izbori 1978 za članove delegacije i delegate u skupštinama društveno-političke zajednice(1978), Kordinacioni odbor RK SSRNH za pripremu i provođenje izbora, Zagreb
- Jovanović, T., Lovotić, S. (1984), English Course, Centar za učenje stranih jezika, Zagreb
- KAJ br. 1-2 (2009), Zagreb
- Kaleb, V. (1969), Izvan stvari, Matica Hrvatska, Zagreb
- Karaman, I. (1970), Povijesna čitanka, Školska knjiga, Zagreb
- Kipling, R. (1957), Svjetlost se ugasila, Zora, Zagreb
- Koraj, Lj. (2008), D-dur, Rabus, Zagreb
- Križanec, S. (1999), Svi buteme tužili ili kako sam pomirio dugove, ITD, Zagreb
- Krmpotić, V. (1988), Orfelija, Naprijed, Zagreb
- Kršćanska sadašnjost (1995), Biblija, Stari i novi zavjet, KS, Zagreb
- Kutrin, M. (1994), Disk operetng system 5.0, Zagreb
- Medić, I. (1971), Lehrbuch der Deutsche Sprache III. teil, Školska knjiga, Zagreb
- Miljković, T. (1969), Ruski tekstovi za osnovnu školu, Školska knjiga, Zagreb
- Mratović, V. (1972), Društveno i političko uređenje SFRJ, Školska knjiga, Zagreb
- Mratović, V. (1976), Teorija i praksa samoupravnog socijalizma, Školska knjiga, Zagreb
- Munthe, K. (1957), San Michele, Zora, Zagreb
- Nesbit, E. (1995), The Phoenix and Carpet, Wordsworth classic, London
- Odjel Tehnološkog fakulteta, Laboratorijske vježbe iz tehničke fizike, Sisak
- Ogrizek-Gyiketta, M. (1957), Semi-mikro, Kvalitativna analiza, praktički dio, Tehnološki fakultet, metaluški i tehnološki odjel, Sisak
- Pas u vašoj obitelji, br. 3, godina X, Damibo, Zagreb
- Pucić, A. (1973), Organska kemija za gimnaziju, Školska knjiga, Zagreb
- Rable, F. (1963), Gargantua, Rad, Beograd

- Ranić,Z., Marinović, B. (1967), Priručnik za popravku televizora, Tehnička knjiga, Beograd
- Saltikov Ščedrin, M. J. (1964), Gospoda Golovljovi, Rad, Beograd
- Sinkov,L.(1963), Čovek koji je poznao Kulidža, Rad, Beograd
- Sri Srimad A. C. Bhaktivedanta Swami Prabhupāda (1933), Krsna: Izvor sveg zadovoljstva, dio II, The Bhaktivedanta Book Trust internabanal, A.G. Matoš, Samobor
- Šenoa,A. (1983), Članci, kritike, govori, zapisi pisama, Globus, Zagreb
- Šindler, G. I M. (1974), Materija i energija 2, Školska knjiga, Zagreb
- The Economist(1998), Svijet u brojkama, Data press, Privredni Vjesnik, Zagreb
- Tolić,B.(2013), Vesele Karmine, Hrvatsko slovo, Zagreb
- Tuđman, A. (2006), Moj život s Francekom, Večernji list, Zagreb
- Twain,M.(1964), Dnevnik Adama i Eve i druge pripovijetke, Matica Hrvatska, Zagreb
- Twain,M.(1964), 7 godina pustolovine, dio I., Matica hrvatska,Zagreb
- Twain,M.(1964), 7 godina pustolovine, dio II., Matica hrvatska,Zagreb
- Walsh, P. J. (1995), The Dolphin Crossing, Puffin books, London
- Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania (2005), What does the Bible really teach?, Pennsylvania
- Weiner G.(1995), Pitanja,Euroliber,Zagreb
- Varićak, Marković Kranjc, Turk (1971), Zadaci iz fizike, Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet, Zagreb
- Zavod za poslovno istraživanje(1998), Zlatna knjiga najuspješnijih hrvatskih poduzetnika, Zagreb
- Zavod za poslovno istraživanje(1999), Zlatna knjiga najuspješnijih hrvatskih poduzetnika, Zagreb
- Zola, E. (1955), Osvajanje Plassansa, Seljačka sloga, Zagreb
- Zubanović Zub, M. (2004), Tamo gdje misli plove, Toulon, Nova Gradiška
- Ždrelac,L. (2006), Jadransko more RH –Dugi otok-Zadar; RH srednji Jadran, Hrvatski hidrografski institut, Split

Ovaj projekt je izabran za izlaganje u galeriji Shira u sklopu programa izložbene djelatnosti Akademije likovnih umjetnosti, Zagreb za 2016. godini.



Slika 4. Nepročitanje knjige, 10 radova



Slika 5. Nepročitane knjige, idejni razmještaj u prostoru

Rasprava

Ovaj rad je tekstualni kolaž nastao od heterogenih jezičnih materijala, a u slikarskoj tehnici kolaža. Prema Pojmovniku suvremene umjetnosti Miška Šuvakovića, kolaž je opća lingvistička i semiotička metoda stvaranja umjetničkog djela i zasniva se na semantičkom premještanju predmeta, elemenata predmeta, postojećih ideoloških, religioznih i teorijskih poruka, fragmenata svakodnevnog govora i izraza popularne kulture u novotvorevinu kako bi se stvorilo umjetničko djelo koje pokazuje najraznovrsnije prekide, a time i složenu višeznačnost, necjelovitost, mekoću i nekonzistentnost mišljenju, osjećanja i prikazivanja u postmodernoj umjetnosti i kulturi.¹ Prvi kolaži u slikarstvu javljaju se oko 1912. s Picassom i Braqueom. Tada kolaž posve mijenja način na koji nastaju slike. Dijelovi kolaža su bili od komada drveta, pletene stolice, novina.² Šuvaković navodi kako se kolaž primjenjivao i u futurizmu, kubofuturizmu, konstruktivizmu, zenitizmu, nadrealizmu, dadaizmu, neoavangardnim pokretima kao što su fluksus, neodada, hepening, pop artu i vizualnoj poeziji. U futurizmu, kubofuturizmu, dadaizmu i nadrealizmu kolaž je imao podjednako naglašene semantičko-tekstualne i likovne funkcije. Nastao je kao žanr između književnog i likovnog djela. Kolaž je bio aspekt avangardnog prevrata i stvaranja novog područja umjetničkog izražavanja. U nadrealizmu je bio model apsurdnog i ezoteričnog povezivanja nespojivog. Fluksus i neodada upotrebljava modele kolaža utemeljene na ranijim predratnim avangardama i njihovom anarhičnom širenju na različite oblike ponašanja i djelovanja u kulturi. Heping je umjetnički događaj nastao bez scenarija, slučajnog i neočekivanog tijeka u kojem sudjeluju umjetnici i publika. On prevladava slikarski i skulpturalni kolaž te uvodi elemente i postupke kolaža u rad s ambijentom i događanjima. Postmodernistički kolaž se prema Šuvakoviću temelji na shvaćanju da su različiti konteksti umjetnosti, od kulture i svijeta umjetnosti do umjetničkog djela, otvoreni i dostupni intertekstualnoj i interslikovnoj razmjeni. Umjetnik provodi transformaciju iz konteksta u kontekst, iz svijeta u umjetnost i iz umjetnosti u svijet.³ Bourriaud navodi kako je reciklaža i prisvajanje prvi stupanj

¹Šuvaković, M. (2005) Pojmovnik suvremene umjetnosti, Horetzky, Zagreb, str. 304.

² Davies, Denny, Hofrichter, Jacobs, Roberts, Simon (2008) Jansonova povijest umjetnosti, Stanek, Varaždin, str. 953.

³Šuvaković, M. (2005) Pojmovnik suvremene umjetnosti, Horetzky, Zagreb, str. 305.

postprodukcije, te da više nije riječ o stvaranju predmeta već o odabiru među onim postojećima i njihovoj novoj upotrebi.⁴

U ovom djelu su korištene knjige te su transformirane u nešto drugo. Taj postupak preobrazbe im daje drugu ulogu, no kako vizualno djelo zahtjeva korespondenciju s publikom, na promatraču je da odabere sadržaj. Promatrač, kao aktivni dovršitelj djela, gleda selektivno te se može poslužiti ovim djelom kao elementom samorefleksije. Um i mozak sadrže niz unaprijed određenih oblika koji se prenose nasljeđem i leže u zasjedi čekajući da naide materijal koji će ih potaknuti.⁵ Prema Otvorenom djelu Umberta Eca gledatelj sam donosi odluke s položaja koji mu daje prednost da izvrši procjenu. Ono što se događa pri čitanju djela ne razlikuje se mnogo od procesa konkretizacije. Promatrač poduzima niz koraka kako bi dekodirao znakove.⁶ Djelo ima višestruko tumačenje temeljeno na načelima semiotike, koja pomaže u osvještavanju.

Bourriaud navodi da suvremena umjetnost nastoji ukinuti vlasništvo formi ili barem uzdrmati njihov nekadašnji status. Moguće je ispraviti neko djelo, ukloniti različite zastarjele dijelove, falsificirati. Umjetnička djela mogu biti materijal za stvaranje novog djela. Umjetnost dvadesetog i dvadesetprvog stoljeća je umjetnost montaže.⁷ Ovaj rad se razlikuje od eseja, proze, poezije. Na prvi pogled razbacani tekst nema smisao. No kao što navodi Barthes, tekst ne objašnjava slike, tekst i slike, međusobno se isprepliću, žele osigurati kretanje, razmjenu ovih označitelja: tijela, lica, pisma, i u njima žele čitati uzmicanje znakova.⁸ Dakle ovaj rad nije samo tekst, a i nije ni samo slika. To je slika stvorena iz teksta, nastala prožimanjem niza elemenata sa svojevrsnom alkemijskom karakteristikom, jer kako navodi Šuvaković, svaki kodificirani metaforski jezik nužno posjeduje potencijalnu ezoterijsku dimenziju.⁹ U tom procesu dolazi do transformacije izvanumjetničkog znaka u umjetnički, a to znači da ispituje uvijete dobivanja, gubljenja i mijenjanja značenja, pomaka od teksta u djelo.¹⁰ Nasuprot toj otvorenosti prema transcendentalnom, i simetričan s njom, postoji drugi oblik mišljenja koji uvijete odnosa između reprezentacija propisuje u okviru samog bića koje se prikazuje; ono što se na horizontu svih aktualnih reprezentacija samo pokazuje kao temelj njihova jedinstva jesu

⁴ Bourriaud, N. (2013) *Relacijska estetika, Refleksije*, MSU, Zagreb, str. 153.

⁵ Arnheim, R. (1985) *Vizualno mišljenje*, Univerzitet umetnosti u Beogradu, Beograd, str. 30

⁶ Eco, U. (1965) *Otvoreno djelo*, Veselin Masleša, Sarajevo, str. 56

⁷ Bourriaud, N. (2013) *Relacijska estetika, Refleksije*, MSU, Zagreb, str. 178.

⁸ Barthes, R. (1989) *Carstvo znakova*, Biblioteka Mixta, Zagreb, str. 1.

⁹ Šuvaković, M. (2013) *Dišan i redimejd*, Glasnik, Beograd, str. 20.

¹⁰ *Ibid.*, str. 78.

predmeti koji se ne mogu objektivizirati, predodžbe koje nikad nije moguće u potpunosti predočiti, vidljivosti koje su istodobno i očite i nevidljive.¹¹

Jezik djeluje između doslovnog i metaforičkog značenja. Snaga riječi leži u samoj neadekvatnosti konteksta u kojem je postavljena, u neriješenim ili djelomično riješenim napetostima različitosti. Emocija je predložena i pobijena u jednom pogledu na određenu riječ. Riječi se neprestano mijenjaju i neprekidno izokreću, njih R. Smithson naziva "suspendirane riječi."¹²

Barthes navodi kako je djelo otvoreno za mnoge smislove, jer je izgovoreno van svake situacije. Unoseći u čitanje djela svoju situaciju, može se ukloniti njegova ambivalentnost, ali ta situacija postaje promjenjiva, gradi djelo. Nalazeći se izvan svake situacije, djelo samim time postaje dostupno ispitivanju.¹³ Derrida, jedan od vodećih predstavnika poststrukturalizma i teoretičar koji je razvio teoriju dekonstrukcije metafizike navodi kako je naš cjelokupni govor o slikarstvu i slici određen tradicionalnom metafizičkom strukturom kojom dominira označitelj-označeno.¹⁴

Ono čime se ovo djelo bavi je razlika koja se događa prije nego se uspostavi kao suprotnost. Način na koji ovaj rad djeluje na promatrača može se usporediti s Wittgensteinovim pojam Sprachspiel, odnosno jezičnom igrom. Promatrač iščitava riječi koje mu se nesvjesno najviše ističu. Svaka riječ u jeziku ima svoje značenje, koje je u stvari predmet koji ona zastupa u jeziku. Riječ može biti i ime, ali ona nije samo to. Može služiti za mnoštvo drugih funkcija, što zavisi od toga u kojoj i kakvoj jezičnoj igri se ona pojavljuje. U okvirima jedne jezične igre, riječ ima određenu funkciju. No, ta se funkcija lako može promijeniti kada riječ uđe u drugu jezičnu igru. Tako jedna ista riječ može imati bezbroj funkcija, a njeno značenje zavisi od tog kakvu funkciju ima u igri u kojoj se pojavljuje. Svaka jezična igra predstavlja zasebni jezični sistem, koji raspolaze određenim riječima i njihovim precizno određenim funkcijama.¹⁵ U svakom stadiju kulture govorni čin upućuje na cijeli svoj kontekst i iznosi ga u središte. Dio tog konteksta je dublja motivacija govornika, ona opet nosi u sebi dijalektiku odnosa prema onim unutrašnjim snagama kojih on nije svjestan, njegovom nesvjesnom ili kojima on daje imena što ih kodificiraju kao vanjske sile nečeg nepoznatog. Na taj način, nepoznato utječe na svaki iskaz.¹⁶ Svaki jezični čin istovremeno je individualan i društven.

¹¹Foucault, M. (2002) Riječi i stvari, Golden marketing, Zagreb, str.268.

¹² Osborne. P. (2002) Conceptual art, Phaidon, London, str. 228.

¹³ Barthes, R. (1971) Književnost, mitologija, semiologija, Nolit, Beograd, str. 231.

¹⁴ Derrida, J. (1988) Istina u slikarstvu, Svjetlost, Sarajevo, str. 250.

¹⁵ Wittgenstein, L. (1969) Filozofijska istraživanja, NOLIT, Beograd, str. 44.

¹⁶ Kuk, A. (1986) Mit i jezik, Rad, Beograd, str. 305.

Igra i kombinacija riječi je beskonačna. Jezik „svijeta“ usmjerava nas prema inkluzivnom shvaćanju koji akteri pripadaju u analizu umjetničkih djela, čini da priznamo kako svatko tko daje ikakav doprinos da djelo bude ono što na kraju jest sudjeluje, na neki način u njegovom stvaranju.¹⁷ Možemo reći kako autor djela posreduje među različitim akterima u umjetnosti. Riječ je stoga u najširem smislu o polju interakcije, o relacijama među akterima, publikom i ne-publikom. Relacije se mogu uspostaviti različitim interesima.¹⁸

Ova forma i sadržaj se prožimaju i kroz druga djela umjetnice, gdje su elementi knjiga zamijenjeni kartama gradova, fotografijama, dokumentima. Ovi radovi se kroz tehničku izvedbu svakako mogu povezati s enformelom i umjetnikom Ivom Gattinom.

Enformel je apstraktno negeometrijsko slikarstvo materije, koje je u povijesti umjetnosti postavljeno kao vrhunac gestualne lirske apstrakcije na europskom kulturnom horizontu. On se tumači dvojako: kao spontana umjetnost izražavanja nastala na amorfnim i bezobličnim stanjima plohe slike, materijalnim konfiguracijama nastalim destrukcijom plohe ili kao stvaralaštvo s druge strane forme, pri čemu se forma odbacuje, razara i nadilazi. Kada se promatra s povijesne distance enformel je umjetnost europskog egzistencijalističkog visokog modernizma 50-ih godina. To je umjetnost poslije avangarde pa stoga ima karakteristike individualnog izraza. U okviru umjetnosti enformela djelovalo je nekoliko generacija umjetnika različitih motivacija i pristupa slici. Enformel slikarstvo zagrebačkog slikara Ive Gattina predstavlja jedan od najranijih zahvata u prevladavanju formalnog karaktera likovne kompozicije i destrukcije forme, oblika i Gestalta slike kao tijela. On prelazi granice slikarstva i dostiže idealnu bezobličnu gomilu ili konfiguraciju materijala.¹⁹ Slične karakteristike možemo uočiti i u ovom djelu.

¹⁷ Becker, H. S. (2009) Svjetovi umjetnosti, Jesenski i Turk, Zagreb, str. 394

¹⁸ Henschel, A. (2011) Što podrazumijeva „posredovanje umjetnosti“? Pokušaj prevođenja, Život umjetnosti, br. 88, Institut za povijest umjetnosti, Zagreb, str. 23

¹⁹ Šuvaković, M. (2005) Pojmovnik suvremene umjetnosti, Horetzky, Zagreb, str. 170.

Zaključak

Ovaj rad je nastao modificiranjem tehnike izrade papira i njezinim korištenjem kao slikarske tehnike u svrhu stvaranja slike koja obuhvaća preoblikovanu memoriju teksta i njegovo značenje.

Rad u sebi sadrži tekst, ali se razlikuje od proze i poezije. Prožet je vidljivim i nevidljivim promjenama, koje na prvi pogled izgledaju kao nasumično razbacani tekst bez smisla. Tekst koji se može nasumično pročitati u radu ne objašnjava sliku. Slika i tekst se međusobno isprepliću, a nastala vizualna transformacija materijalizira nevidljivo. Rad nije samo tekst, a nije ni samo slika. To je slika stvorena iz teksta, nastala prožimanjem niza elemenata sa svojevrsnom metafizičkom karakteristikom. Naglašena je osobna percepcija doživljene ili viđene stvarnosti.

Interpretacija djela je aktivno pomaknuta na publiku. Dok promatrač gleda selektivno može se poslužiti ovim djelom kao elementom samorefleksije.

Koliko je ovaj rad individualno oblikovan slučajnošću i kontrolom autora, njegovo značenje je oblikovano individualno kod promatrača. Djelo se dovršava kroz interakciju s publikom.

Zahvale

Zahvaljuje se svojoj mentorici izv. prof. art. Ksenija Turčić na potpori i mentorstvu te prof. Ole Müllera koji mi je ustupio mjesto u radionici Recikliranih materijala na Akademiji likovnih umjetnosti u Münchenu te mi objasnio tehnike izrade papira.

Sažetak

Ivana Tkalčić: Nepročitane knjige (2015.)

Knjige korištene u ovom radu su postale »višak« nakon preseljenja. »Otkrivene« su u ormaru, gdje su godinama stajale, nikada ne pročitane. S obzirom da knjige imaju jednu posebnu auru, teško se odlučujem na njihovo bacanje. Stoga sam se radije odlučila transformirati ih u nešto drugo, dati im neku drugu vrijednost. U nastalom djelu nakon transformacije knjiga dobila sam radove u kojima se prožimaju različiti intelektualni, vjerski, politički, simbolički, povijesni, formalni, ideološki stavovi i mišljenja, različiti svjetovi i shvaćanja. Ovaj proces briše granica, poništava smisao, sve prožima, demistificira i oslobađa sadržaj. Pisana riječ gubi svoju težinu i popušta, vraća se u svoj zajednički praprostor, prostor prije mišljenja, prije zapisa, prije izgovora.

Kroz tehniku koju koristim pri izradi radova nastojim iskazati jednu dublju ekološku dimenziju primjerenu osjećanju pulsa današnjeg vremena. Transformirane knjige ne posreduju više ni znanje niti informacije, iz njih se ne može ništa doznati, ništa naučiti, ništa odnijeti, ništa citirati, one se ne mogu pročitati niti pogledati, tek naslutiti pokoje nepovezane riječi koje lebde, poniru i uspinju se davajući mogućnost gledatelju da sam iščita tekst.

Ključne riječi: sadržaj, jezik, kolaž

Summary

Ivana Tkalčić: Unread books (2015.)

The books used in this paper have become „surplus“ after transfer. They have been „discovered“ in a wardrobe, where they were for ages, never being read. With the fact that books have a special aura, I can hardly make up on throwing them away. So I was rather keen on transforming them into something else, give them another value. In the existent creation after book transformation, I have received papers which are structured by different intellectual, religious, symbolic, historical, formal, ideological attitudes and opinions of different worlds and understandings. This process erases boundaries, abolishes meaning, combines, demystifies and frees the content of everything. The written word loses its weight and recedes, returning to its own common Pre-space, space before thought, before writing, before speaking. Through the technique I use in making works, I try to show a deeper ecological dimension consistent with feeling the pulse of today's time. Transformed books do not intermediate nor knowledge, nor information, nothing can be found out through them, nothing to learn, nothing to cite; they cannot be read nor looked, only imply a few unconnected words which float, dive and rise giving the possibility for the observer to read out the text by himself.

Key words: content, language, collage

Popis literature

1. Arnheim, R. (1985) Vizualno mišljenje, Univerzitet umetnosti u Beogradu, Beograd
2. Barthes, R. (1971) Književnost, mitologija, semiologija, Nolit, Beograd
3. Barthes, R. (1989) Carstvo znakova, Biblioteka Mixta, Zagreb
4. Becker, H. S. (2009) Svjetovi umjetnosti, Jesenski i Turk, Zagreb
5. Bourriaud, N. (2013) Relacijska estetika, Refleksije, MSU, Zagreb
6. Davies, Denny, Hofrichter, Jacobs, Roberts, Simon (2008) Jansonova povijest umjetnosti, Stanek, Varaždin
7. Derrida, J. (1988) Istina u slikarstvu, Svjetlost, Sarajevo
8. Eco, U. (1965) Otvoreno djelo, Veselin Masleša, Sarajevo
9. Foucault, M. (2002) Riječi i stvari, Golden marketing, Zagreb
10. Henschel, A. (2011) Što podrazumijeva „posredovanje umjetnosti“? Pokušaj prevođenja, Život umjetnosti, br. 88, Institut za povijest umjetnosti, Zagreb
11. Kuk, A. (1986) Mit i jezik, Rad, Beograd
12. Osborne, P. (2002) Conceptual art, Phaidon, London
13. Šuvaković, M. (2005) Pojmovnik suvremene umjetnosti, Horetzky, Zagreb
14. Šuvaković, M. (2013) Dišan i redimejd, Glasnik, Beograd
15. Wittgenstein, L. (1969) Filozofijska istraživanja, NOLIT, Beograd

Popis slika

Slika 1. Kalup za slike.....	3
Slika 2. Miksanje smjese.....	3
Slika 3. Stvaranje slike.....	4
Slika 4. Nepročitanje knjige, 10 radova.....	8
Slika 5. Nepročitane knjige, idejni razmještaj u prostoru.....	8

Životopis

Ivana Tkalčić rođena je 22. rujna 1987. godine u Sisku. Nakon završene Gimnazije Sisak upisuje 2006. godine Ekonomski fakultet u Zagrebu na kojem je i magistrirala 2012. s temom kulturni turizam. Paralelno 2011. godine upisuje Akademiju likovnih umjetnosti u Zagrebu, smjer Slikarstvo. Trenutno je na diplomskom studiju u klasi izv. prof. art. Ksenije Turčić. Na preddiplomskom studiju Slikarstva bila je u klasama prof.art. Igora Rončevića i prof.art. Duje Jurića. U akademskoj godini 2014./2015. dobila je ERASMUS+ stipendiju, te je bila na studijskom boravku na Akademiji likovnih umjetnosti u Münchenu. Dobitnica je državne i županijske stipendije te studentske nagrade Zlatni index. 2015. godine proglašena je najuspješnijom studenticom na četvrtoj godini Slikarstva na Akademiji. Sudjelovala je na brojnim umjetničkim radionicama kao što su: radionice BAUHAUS u suradnji s Muzej suvremene umjetnosti u Zagreb, Performans i ples te Papir i reciklirani materijal na Akademiji likovnih umjetnosti u München. Ima realizirane tri samostalne izložbe, te je izlagala na mnogim grupnim izložbama od kojih su neke: projekt BAUNET, Muzej suvremene umjetnosti, Zagreb, Studentski kulturni centar Novi Sad, Novi Sad, Kuću arhitekture ORIS, Zagreb, Međunarodna izložba minijatura, Zagreb;Novi Sad; Beograd. Suradivala je s nekoliko udruga u likovnom rješenju njihovih problema te radila u nekoliko galerija u Zagrebu.